

POSTANOWIENIE

Dnia 25 lipca 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Robert Pelewicz
Protokolant:	Luiza Borończyk-Saczka

przy udziale Prokuratora Małopolskiego Wydziału Zamiejscowego Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej Piotra Krupińskiego

po rozpoznaniu w sprawie

R. J. s. J.

oskarżonego z art. 148 § 1 k.k., art. 189 § 2 k.k., art. 262 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k.,

wniosku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 15 lipca 2022 r., sygn. akt VI K 140/19,

w przedmiocie przedłużenia stosowania tymczasowego aresztowania

na podstawie art. 249 § 1 k.p.k., art. 258 § 1 pkt 2, § 2 i § 3 k.p.k. oraz art. 263 § 4 k.p.k.

postanawia

przedłużyć tymczasowe aresztowanie wobec oskarżonego R. J., syna J. i M. z domu J., urodzonego (...) w K., na dalszy czas oznaczony do dnia 15 września 2022 r., do godz. 14:41.

UZASADNIENIE

Do Sądu Okręgowego w Krakowie wpłynął akt oskarżenia przeciwko R. J., którym został oskarżony o popełnieniu przestępstwa z art. 148 § 1 k.k. i art. 189 § 2 k.k. i art. 262 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k.

Oskarżony został zatrzymany w dniu 4 października 2017 r. i na mocy postanowienia Sądu Rejonowego dla Krakowa - Śródmieścia w Krakowie z dnia 6 października 2017 r., sygn. II Kp 1132/17/S, tymczasowo aresztowany, zaś tenże środek zapobiegawczy był następnie sukcesywnie przedłużany, po raz ostatni postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 23 marca 2022 roku w sprawie sygn. akt II AKp 10/22, na okres do dnia 29 lipca 2022 roku, godz. 14.41.

Postanowieniem z dnia 15 lipca 2022 r., sygn. akt VI K 140/19, Sąd Okręgowy w Krakowie wystąpił do Sądu Apelacyjnego w Krakowie z wnioskiem w trybie art. 263 § 4 k.p.k. u o przedłużenie stosowania tymczasowego aresztowania wobec oskarżonego R. J. w celu zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania do dnia 15 września 2022 r., do godz. 14:41. W uzasadnieniu Sąd Okręgowy wskazał, iż aktualność zachowuje przesłanka ogólna, a także przesłanki szczególne w postaci obawy ucieczki i ukrycia się oskarżonego oraz grożącej mu surowej kary. Zwłaszcza, że wobec zamknięcie przewodu sądowego, argumenty które stanowiły podstawę poprzednich wniosków

Sądu Okręgowego „nie uległy w żaden sposób zmianie od czasu wydania ostatniego postanowienia w przedmiocie wystąpienia do Sądu Apelacyjnego o przedłużenie tymczasowego aresztowania wobec oskarżonego R. J. z dnia 8 marca 2022 r.” (k. 6v).

Co do okresu przedłużenia tymczasowego aresztowania, to Sąd Okręgowy wskazał na dotychczasowy przebieg postępowania, ilość czynności dowodowych przeprowadzonych od czasu ostatniego przedłużenia aresztu (odbyło się 13 terminów rozpraw, na których przesłuchano 36 biegłych i rozpoznano wnioski dowodowe stron) oraz brak obiektywnych możliwości do przeprowadzenia wszystkich zaplanowanych celem zakończenia rozprawy. W tym kontekście wymaga podkreślenia, że przewód sądowy został zamknięty w dniu 24 czerwca 2022 r., a przez dwa kolejne terminy rozpraw odbierano mowy końcowe od prokuratora, pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej i oskarżycielki posiłkowej. Na kolejnym terminie rozprawy w dniu 14 lipca 2022 r. swoją mowę wygłaszał obrońca, który przerwał ją z uwagi na zmęczenie i późną porę, składając jednocześnie oświadczenie, że część, która mu pozostała zajmie co najmniej pół kolejnego terminu. Sąd Okręgowy wskazywał dodatkowo, jakie jeszcze czynności muszą zostać podjęte, by postępowanie zakończyło się wydaniem wyroku w fazie jurysdykcyjnej przed sądem pierwszej instancji (k. 7).

Sąd Apelacyjny w Krakowie stwierdził, co następuje.

Wniosek o przedłużenie tymczasowego aresztowania wobec oskarżonego R. J. jest zasadny, a tym samym nie jest zasadne stanowisko obrońcy oskarżonego adw. Ł. C. wyrażone w piśmie z dnia 21 lipca 2022 r.

Analizując sytuację procesową oskarżonego R. J. w kontekście argumentacji wniosku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 15 lipca 2022 r., sygn. akt VI K 140/19, a zarazem akceptując stanowisko obrońcy oskarżonego adw. Ł. C. zawarte w piśmie procesowym z 21 lipca 2022 r., to pierwszej kolejności podkreślić należy, że każde przedłużanie tymczasowego aresztowania jest decyzją procesową autonomiczną wobec tej, która została podjęta poprzednio w przedmiocie zastosowania tego środka zapobiegawczego oraz uprzednich decyzji procesowych o jego przedłużeniu (postanowienie SA w Krakowie z 06.03.2018., II AKz 104/18, Legalis 1856015). Nie budzi więc wątpliwości w realiach rozpoznawanej sprawy/wniosku Sądu Okręgowego w Krakowie konieczność weryfikacji podstaw stosowania tymczasowego aresztowania wobec oskarżonego R. J., zarówno w kontekście istnienia przesłanek pozytywnych ogólnych z art. 249 k.p.k., jak i pozytywnych szczególnych z art. 258 k.p.k., a także wystąpienia negatywnych przesłanek szczególnych z art. 259 k.p.k., w kontekście warunków przedłużenia aresztu, wynikających z treści art. 263 § 4 k.p.k., albowiem zaistnienie negatywnych przesłanek stosowania tymczasowego aresztowania powinno skutkować odstąpieniem od zastosowania izolacji w ramach tego środka zapobiegawczego, a jeśli występują podstawy faktyczne i prawne - zastosowaniem innego środka zapobiegawczego (o charakterze wolnościowym). Ponadto przepis art. 257 § 1 k.p.k. wyrażający dyrektywę minimalizacji tymczasowego aresztowania, stosownie do której izolacja w ramach aresztu powinna być stosowana w ostateczności, gdy inne (wolnościowe) środki zapobiegawcze nie będą w stanie zabezpieczyć prawidłowego toku postępowania karnego - nakłada zarówno na sąd stosujący, jak i przedłużający tymczasowe aresztowanie, obowiązek rozważenia, czy dla zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania jurysdykcyjnego konieczne jest stosowanie tymczasowego aresztowania, czy też wystarczający jest inny środek o charakterze wolnościowym. W konsekwencji, gdy okoliczności sprawy zmieniły się w taki sposób, że wystarczające jest dla zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania stosowanie innych środków zapobiegawczych, tymczasowe aresztowanie należy niezwłocznie zmienić na inny środek zapobiegawczy.

Przypomnieć więc w powyższym kontekście trzeba, że obowiązek przedstawienia dowodów świadczących o dużym prawdopodobieństwie popełnienia przez oskarżonego R. J. zarzucanych mu w akcie oskarżenia przestępstw z art. 148 § 1 k.k., art. 189 § 2 k.k., art. 262 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. oraz przytoczenie okoliczności wskazujących na istnienie podstaw i konieczność stosowania tymczasowego aresztowania, o których mowa w art. 251 § 3 k.p.k., odnosi się nie tylko do postanowienia o zastosowaniu tego środka zapobiegawczego, ale również do rozstrzygnięcia podejmowanego na wniosek sądu, przed którym sprawa się toczy w trybie art. 263 § 4 k.p.k. i wymusza na sądzie rozpoznającym wniosek szczególnie wnikliwą ocenę konieczności dalszego stosowania/przedłużenia wobec oskarżonego tymczasowego aresztowania.

W realiach rozpoznawanej sprawy wymaga wyeksponowania, iż tak jak w poprzednich decyzjach procesowych o zastosowaniu, a następnie przedłużaniu aresztu w sprawie Sądu Okręgowego w Krakowie (sygn. akt VI K 140/19), tak i na obecnym etapie postępowania karnego brak jest podstaw do kwestionowania ogólnej podstawy dowodowej, określonej w art. 249 § 1 k.p.k. W tym kontekście nie można zgodzić się z zarzutem obrońcy oskarżonego, że „wniosek Sądu Okręgowego zawarty w jego postanowieniu z 15.07.2022 r. nie jest w ogóle uzasadniony w zakresie podstawy dowodowej, o której mowa w art. 249 § 1 k.p.k.” (s. 4 pisma procesowego z 20 lipca 2022 r.), aczkolwiek nie można nie zauważyć jego lakoniczności. Przede wszystkim obrońca oskarżonego pomija ten fragment uzasadnienia wniosku, w którym Sąd Okręgowy stwierdza, iż „Na obecnym etapie postępowania, gdy przewód sądowy został zamknięty nie ma potrzeby przytaczać wszystkich argumentów, które stanowiły podstawę poprzednich wniosków tut. Sądu. Argumenty te nie uległy w żaden sposób zmianie od czasu wydania ostatniego postanowienia w przedmiocie wystąpienia do Sądu Apelacyjnego o przedłużenie tymczasowego aresztowania wobec oskarżonego R. J. z dnia 8 marca 2022 r.” (k. (k. 12901v akt VI K 140/19). Poza tym – nie kwestionując trudnej do zaakceptowania lakoniczności Sądu Okręgowego w rozważanym zakresie – to obrońca oskarżonego zapomina, że to Sąd Apelacyjny jest/byłby właściwym adresatem takiego zarzutu, gdyby w decyzji procesowej o przedłużeniu tymczasowego aresztowania nie rozważył i nie stwierdził istnienia pozytywnej przesłanki ogólnej tymczasowego aresztowania z art. 249 § 1 k.p.k., co zresztą obrońca oskarżonego zauważa w początkowym fragmencie pisma procesowego z 20 lipca 2022 r.

Wymaga więc w tym miejscu podkreślenia, że wykazanie dowodowe dużego prawdopodobieństwa popełnienia przez R. J. zarzucanych mu aktem oskarżenia przestępstw nie budzi wątpliwości, a konieczność zabezpieczenia dalszego prawidłowego toku procesu jest bezsporna. Wynika to nie tylko z analizy protokołów rozpraw w sprawie Sądu Okręgowego w Krakowie VI K 140/19, ale także z analizy zeznań świadków anonimowych na okoliczność rozpoznania pokrzywdzonej przebywającej w towarzystwie oskarżonego co było badane pod kątem przesłanki ogólnej w wielu orzeczeniach - tak przez Sąd Okręgowy w Krakowie, jak i przez Sąd Apelacyjny w Krakowie, w szczególności w postanowieniach z dnia 26 marca 2021 r. (sygn. akt II AKp 12/21) i z dnia 23 marca 2022 r. (sygn. akt II AKp 10/22). W wydanych postanowieniach w przedmiocie zastosowania i przedłużenia tymczasowego aresztowania względem oskarżonego każdorazowo przyjmowano istnienie na ich podstawie dużego prawdopodobieństwa, o jakim mowa w art. 249 § 1 k.p.k. Od ostatniego orzeczenia w przedmiocie przedłużenia stosowania izolacyjnego środka zapobiegawczego względem oskarżonego nie ujawniły się dowody, które nakazywałyby negatywną weryfikację zajętego w tym zakresie stanowiska. Wobec wielokrotnego badania i drobiazgowego omawiania tej kwestii we wspomnianych rozstrzygnięciach procesowych Sąd Apelacyjny powstrzyma się od czynienia szerszych wywodów na temat zmaterializowania się w niniejszej sprawie przesłanki z art. 249 § 1 k.p.k., akceptując te wyrażone w poprzednich judykatach.

Uwzględniając zatem zasady doświadczenia życiowego, jak i charakter oceny materiału dowodowego, który na etapie stosowania środka zapobiegawczego nie musi być pozbawiony luk, to stanowisko Sądu Okręgowego, że uprawdopodobniono popełnienie przez R. J. zarzucanych mu w akcie oskarżenia przestępstw, a zatem zachodzi przesłanka dowodowa w zakresie czynów z art. 148 § 1 k.k., art. 189 § 2 k.k., art. 262 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., w dalszym ciągu jawi się jako uzasadnione. Także i w toku postępowania wywołanego wnioskiem Sądu Okręgowego nie ujawniono żadnych dowodów, które skutkowałyby dezaktualizacją argumentacji przedstawianej w poprzednich postanowieniach o zastosowaniu i przedłużeniu stosowania tymczasowego aresztowania wobec R. J.. Zauważenia przy tym wymaga – także i w odpowiedzi na zarzut obrońcy oskarżonego, że „Zgromadzony materiał dowodowy jest pełny, a zatem jego ocena – dokonywana w świetle art. 249 § 1 k.p.k. – de facto uprzedza wyrokowanie w sprawie i stawia pod znakiem zapytania obiektywizm Sądu I instancji.” (s. 3 pisma procesowego obrońcy z 20 lipca 2022 r.) – iż celem postępowania incydentalnego w przedmiocie stosowania środków zapobiegawczych nie jest merytoryczna ocena dowodów zgromadzonych w sprawie i ustalenie czy oskarżony dopuścił się zarzucanych mu czynów, a jedynie rozważenie czy dowody te stwarzają stan prawdopodobieństwa, o jakim mowa w art. 249 § 1 k.p.k. (postanowienie SN z 26.11.2003., WZ 59/03, Legalis 98416), gdyż w postępowaniu w przedmiocie każdego środka zapobiegawczego rola sądu ogranicza się do zweryfikowania istnienia ustawowych przesłanek stosowania tymczasowego aresztowania, a nie obejmuje badania istoty sprawstwa oskarżonego, co jest domeną wyrokowania. W rozpoznawanym zakresie - a więc postępowaniu incydentalnym prowadzonym w trybie art. 263 § 4 k.p.k.

w przedmiocie przedłużenia tymczasowego aresztowania wobec oskarżonego R. J. – wbrew sugestiom obrońcy oskarżonego, niedopuszczalne byłoby zatem rozstrzygnięcie, które z wymienionych najpierw w akcie oskarżenia, a następnie w postanowieniach sądowych o zastosowaniu i przedłużaniu aresztu, źródeł dowodowych są wiarygodne, a które godne wiary nie są (postanowienie SA w Krakowie z 09.08.2018., II AKz 405/18, KZS 2018/9/32).

Nie budzi także wątpliwości, że w realiach rozpoznawanej sprawy zachodzi przesłanka określona w art. 258 § 1 pkt 2 k.p.k. Obawa bezprawnego wpływu na przebieg postępowania dowodowego rzeczywiście realnie istnieje, jeśli się zwróci uwagę na zachowanie oskarżonego w toku postępowania, które w pełni uprawnia do takiej inferencji, skoro oskarżony próbował już różnorodnych działań celem wywarcia presji, czy przekazywania szczegółów dotyczących postępowania w wysyłanej korespondencji (ujawniono w niej treści zeznań niektórych świadków oraz ich ocenę dokonaną przez oskarżonego), a także miał się powoływać na wpływy osób publicznych oraz kierować groźby do dziennikarza śledczego. Zwolnienie z aresztu oskarżonego, posiadającego nadto takie cechy indywidualne, jak ujawnione w poszczególnych opiniach dotyczących R. J., na tym etapie postępowania stanowiłyby duże zagrożenie dla prawidłowości toku rozprawy, która ma poszlakowy charakter. Samo zaś zabezpieczenie dowodów, czy przeprowadzenie ich części na rozprawie, nie stanowi przy tym jedyne celu stosowania środków zapobiegawczych, bo postępowanie karne może być utrudniane na rozmaite sposoby, w każdym jego stadium (postanowienie SA w Krakowie z 6 kwietnia 2009 r., sygn. II AKz 126/09, KZS 2009/4/37). Obawa mactwa nie polega bowiem jedynie na ewentualnym zamiarze podejmowania niedozwolonej ingerencji w depozycje świadków, lecz na każdym działaniu, które ma za zadanie utrudnić postępowanie (uchwała SN z 19.09.2019., I DO 34/19, LEX 2977699). Podzielić również trzeba, prezentowane w postanowieniach o przedłużeniu wobec R. J. tymczasowego aresztowania w trybie art. 263 § 4 k.p.k., stanowisko Sądu Apelacyjnego, że praktyka orzecznicza wskazuje, iż im bliżej orzeczenia grożącej surowej kary, tym aktywność oskarżonego w tym zakresie zwiększa się celem uniknięcia odpowiedzialności karnej. Nie budzi więc wątpliwości że obawa mactwa ze strony oskarżonego R. J. nie straciła na swym znaczeniu, zwłaszcza przy uwarunkowaniach osobowościowych/charakterologicznych oskarżonego wynikających z przeprowadzonych w toku przewodu sądowego opinii biegłych, przede wszystkim psychologów i psychiatrów.

Ponadto nie można zapominać, iż oskarżony może także bezprawnie utrudniać postępowanie z obawy przed grożącą mu karą, już tylko z uwagi na zarzucone zachowania objęte normą art. 148 § 1 k.k., art. 189 § 2 k.k., art. 262 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., w związku ze społeczną szkodliwością przestępstw i motywy działania. W konsekwencji, aresztowanie wobec oskarżonego R. J. przedłużono nie tylko z tego względu, że oskarżony wcześniej podejmował próby bezprawnej ingerencji w jego bieg i tym samym postępowanie to utrudniał, ale także dlatego, aby nie miał szansy podjąć ponownie takich zachowań, to jest aby takim jego zachowaniom zapobiec w przyszłości i tym samym zabezpieczyć prawidłowy tok postępowania karnego (postanowienie SA w Krakowie z 29.12.2015., II AKz 658/15, LEX 2062875).

Nadal aktualna pozostaje w realiach sprawy/wniosku przesłanka grożącej oskarżonemu surowej kary, w rozumieniu art. 258 § 2 k.p.k. i to pomimo znacznej długotrwałości tymczasowego aresztowania. Przypomnieć jednak trzeba, że R. J. stoi pod zarzutem popełnienia zbrodni kwalifikowanej kumulatywnie z art. 148 § 1 k.k. i art. 189 § 2 k.k. i art. 262 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., zagrożonej karą pozbawienia wolności na czas nie krótszy od 8 lat, karą 25 lat pozbawienia wolności albo karą dożywotniego pozbawienia wolności. Biorąc pod uwagę powyższe oraz uwzględniając ciężar gatunkowy zarzuconego przestępstwa, uprawdopodobniony sposób działania, stopień społecznej szkodliwości oraz motywację, uzasadniona jest prognoza surowej kary, przynajmniej znacznie przekraczającej dolną granicę ustawowego zagrożenia za ten czyn w razie przypisania za niego odpowiedzialności oskarżonemu. Zauważenia w tym miejscu wymaga, że groźba orzeczenia względem niego surowej kary z mocy prawa uzasadnia domniemanie, iż w obawie przed jej wymierzeniem i wykonaniem, oskarżony realnie może podejmować bezprawne kroki celem destabilizacji prawidłowego toku procesu.

Nie ulega przy tym wątpliwości, iż w treści art. 258 § 2 k.p.k. podkreślono, że nie chodzi o samą surowość kary grożącej oskarżonemu jako samodzielną podstawę stosowania środka zapobiegawczego, lecz właśnie o wynikającą z niej obawę utrudniania postępowania celem uniknięcia odpowiedzialności. Inaczej rzecz ujmując, surowość grożącej kary jest przesłanką stosowania tymczasowego aresztowania, jednak pod warunkiem, że wynika z niej wskazana obawa, która

jednak nie musi być dodatkowo wykazywana na podstawie konkretnych dowodów i okoliczności. Gdyby takie dowody i okoliczności istniały, to funkcjonowanie art. 258 § 2 k.p.k. straciłoby rację bytu, a podstawę do stosowania środków zapobiegawczych samodzielnie mogłyby stanowić przesłanki określone art. 258 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. W konsekwencji podstawa stosowania tymczasowego aresztowania, określona w art. 258 § 2 k.p.k., przy spełnieniu pozytywnej przesłanki ogólnej wskazanej w art. 249 § 1 k.p.k. w zw. z art. 257 § 1 k.p.k. oraz przy braku przesłanek negatywnych z art. 259 § 1 i 2 k.p.k., stanowi wystarczającą podstawę stosowania tego środka zapobiegawczego (postanowienie SA w Krakowie z 2.03.2018., II AKz 87/18 LEX 2453746) i to nawet do wprowadzenia kary do wykonania (art. 249 § 4 k.p.k.). Stwierdziwszy zatem zagrożenie surową karą sąd może stosować środek zapobiegawczy nawet wówczas, gdy z materiału dowodowego nie wynika, by podejrzany podejmował jakiegokolwiek próby destabilizowania toku postępowania, czy to poprzez próby mactwa czy ukrywania się lub ucieczki. Źródłem obaw w tym zakresie jest bowiem wyłącznie groźba wymierzenia surowej kary. W orzecznictwie Sądu Najwyższego niejednokrotnie bowiem podkreślano, że w nowelizacji przepisów postępowania karnego z 2016 roku ustawodawca powrócił do rozwiązania, w którym grożąca oskarżonemu surowa kara w warunkach art. 258 § 2 k.p.k. stanowi samodzielną przesłankę szczególną stosowania tymczasowego aresztowania (postanowienie SN z 3.02.2022., II KK 6/22, Legalis 26592111). Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w składzie 7 sędziów w uchwale z dnia 19 stycznia 2012 r., sygn. akt I KZP 18/11, stwierdzając, że podstawy stosowania tymczasowego aresztowania, określone w art. 258 § 2 k.p.k., przy spełnieniu przesłanek wskazanych w art. 249 § 1 k.p.k. i art. 257 § 1 k.p.k. i przy braku przesłanek negatywnych określonych w art. 259 § 1 i 2 k.p.k., stanowią samodzielne przesłanki szczególne stosowania tego środka zapobiegawczego (postanowienie SN z 5.01.2022., IV KZ 57/21, Legalis 2691835).

Wymaga zasygnalizowania w tym miejscu, że i orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej ETPC) dopuszcza pozbawienie wolności człowieka tylko i wyłącznie na podstawie pozytywnej przesłanki szczególnej z art. 258 § 2 k.p.k., jako samoistnej podstawy izolacji oskarżonego w warunkach tymczasowego aresztowania, stwierdzając nawet, że surowość wyroku, jaki może zapaść w przyszłości i związany z nim ciężar gatunkowy stawianych zarzutów daje organom krajowym uzasadnioną podstawę do przyjęcia ryzyka ucieczki, a nawet popełnienia ponownego przestępstwa. ETPC orzekł tak w sprawach przeciwko Polsce (skarga nr 44722/98 i skarga nr 24205/06), na gruncie art. 5 ust. 3 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm. - dalej EKPC). Dodatkowo w wyroku z dnia 23 czerwca 2005 r. (skarga nr 44722/98 Łatasiewicz przeciwko Polsce) ETPC wprost wskazuje, że surowość wyroku, jaki może w przyszłości zapaść i związany z nim ciężar gatunkowy stawianych zarzutów daje organom krajowym uzasadnioną podstawę do przyjęcia ryzyka ucieczki, a nawet ponownego popełnienia czynów zabronionych (zob. także wyrok z dnia 31 maja 2011 r. – skarga nr 24205/06 Krawczak przeciwko Polsce, czy wyrok z dnia 26 lipca 2001 r. – skarga nr 33977/96 Ilijkov przeciwko Bułgarii). Zatem oczywiste jest, że także w orzecznictwie ETPC akceptuje się funkcjonowanie szczególnego domniemania, wynikającego z prognozowanej kary i ciężaru gatunkowego stawianych zarzutów.

Nie ma więc wątpliwości, iż na gruncie prawa międzynarodowego praw człowieka ETPC akceptuje funkcjonowanie szczególnego domniemania wynikającego z prognozowanej kary w kontekście ciężaru zarzutów przedstawionych (uprawdopodobnionych w rozumieniu art. 249 § 1 k.p.k.) oskarżonemu R. J. – oczywiście przy uwzględnieniu zasady adekwatności środka zapobiegawczego do zmiennej sytuacji procesowej wyrażonej w art. 258 § 4 k.p.k. korespondującą z eksponowanym w orzecznictwie ETPC, nakazem uwzględniania przy ocenie stosowania i przedłużania tymczasowego aresztowania dynamicznej sytuacji procesowej, która powoduje, że przesłanki, którymi można było zasadnie usprawiedliwić wiążącą się z tym środkiem zapobiegawczym ingerencje w wolność oskarżonego, na dalszych etapach postępowania mogą nie występować. Wymienić tu należy w szczególności wyroki ETPC: z 28 listopada 2002 r. w sprawie Lavents przeciwko Łotwie (skarga nr 58442/00); z 3 grudnia 2002 r. w sprawie Nowicka przeciwko Polsce (skarga nr 30218/96); z 3 kwietnia 2003 r. w sprawie Klamecki przeciwko Polsce (skarga nr 31583/96); z 18 stycznia 2007 r. w sprawie Estrikh przeciwko Łotwie (skarga nr 73819/01); z 20 maja 2008 r. w sprawie Ferla przeciwko Polsce (skarga nr 55470/00); z 20 maja 2008 r. w sprawie Gülmez przeciwko Turcji (skarga nr 16330/02); z 4 listopada 2008 r. w sprawie Eryk Kozłowski przeciwko Polsce (skarga nr 12269/02).

Ponadto zgromadzone w sprawie dowody absolutnie zasadnie stanowią podstawę do przyjęcia, iż dalsze stosowanie wobec R. J. tymczasowego aresztowania może zapobiec popełnieniu przez niego nowego, ciężkiego przestępstwa, w rozumieniu art. 258 § 3 k.p.k. Zachodzą bowiem wszelkie podstawy dla stwierdzenia, że oskarżony jest osobą agresywną, impulsywną, niekontrolującą swoich emocji oraz niebezpieczną dla otoczenia, a przy tym skłoną do podejmowania irracjonalnych zachowań. Zwłaszcza uwzględniając ujawnione u niego w toku postępowania karnego w drodze specjalistycznych opinii biegłych skłonności do agresji, w tym wobec przypadkowych osób, a także cechy osobowości z cechami psychopatycznymi i narcystycznymi niebędącymi chorobą psychiczną. Istnieje zatem obawa co do możliwości ponownego podobnego zachowania R. J., jak to o które jest oskarżony, a co do czego zachodzi duże prawdopodobieństwo, że się tego dopuścił, oczywiście tylko i wyłącznie w rozumieniu art. 249 § 1 k.p.k.

W kontekście treści art. 263 § 4 k.p.k. sąd, przedłużając tymczasowe aresztowanie, obowiązany jest skontrolować przebieg dotychczasowego postępowania jurysdykcyjnego przez pryzmat dyrektywy szybkości oraz ocenić, czy okoliczności przedstawione we wniosku o przedłużenie tymczasowego aresztowania nie zostały zawinione przez sąd meriti. Zgodnie z powołanym przepisem, przedłużenie tymczasowego aresztowania na okres przekraczający terminy określone w art. 263 § 2 i 3 k.p.k. (odpowiednio 12 miesięcy i 2 lata) jest dopuszczalne, jeżeli konieczność taka powstaje w związku z: 1) zawieszeniem postępowania karnego; 2) czynnościami zmierzającymi do ustalenia lub potwierdzenia tożsamości oskarżonego; 3) wykonywaniem czynności dowodowych w sprawie o szczególnej zawłości lub poza granicami kraju; 4) celowym przewlekaniem postępowania przez oskarżonego. Dlatego Sąd Apelacyjny niniejszym składzie analizował przebieg postępowania jurysdykcyjnego także w aspekcie szybkości i sprawności realizacji czynności dowodowych oraz pozostałych czynności procesowych. Zapewne czynności te – jak słusznie wskazuje obrońca oskarżonego na stronach 2 i 3 pisma procesowego z 20 lipca 2022 r. - mogłyby być przeprowadzone sprawniej, ale trudno zarzucić im poważniejszą i zawinioną przewlekłość lub też, że postępowanie to odbiega negatywnie od standardowo realizowanych czynności dowodowych na etapie postępowania jurysdykcyjnego. Zwłaszcza jeśli się zwróci uwagę na fakt, że członkowie składu orzekającego orzekają także w innych sprawach Sądu Okręgowego w Krakowie, co determinuje także możliwość podejmowania szybszych czynności procesowych w realiach rozpoznawanej sprawy. Czynności do tej pory przeprowadzone znajdują pełne uzasadnienie procesowe, zmierzają do wszechstronnego ustalenia wszelkich szczegółowych okoliczności sprawy, a zwłaszcza odtworzenia okoliczności popełnienia zbrodni i rzeczywistego udziału w jej popełnieniu oskarżonego R. J.. W sprawie konieczne okazało się zasięgnięcie opinii wielu biegłych z zakresu różnych specjalności. Taka zaś konieczność z reguły i w każdej niemal sprawie, wydłuża czas postępowania, niekiedy o wiele miesięcy. Z jednej strony dlatego, że wykonanie niektórych ekspertyz kryminalistycznych wymaga znacznego czasu, po wtóre dlatego, że biegli na ogół obciążeni są wieloma obowiązkami i wieloma ekspertyzami, a wreszcie dlatego (i w związku z tym), że prowadzący postępowanie zwykle ma ograniczony wpływ na termin wykonania ekspertyzy. Wymaga w związku z tym podkreślenia, że od ostatniego przedłużenia tymczasowego aresztowania - przez Sąd Apelacyjny w Krakowie w dniu 23 marca 2022 r. - odbyło się 13 terminów rozpraw, na których to przesłuchano 36 biegłych i rozpoznano wnioski dowodowe stron. Sąd Okręgowy konsekwentnie zmierzał do zamknięcia przewodu sądowego i w związku z tym zwiększył liczbę terminów czynności jurysdykcyjnych – w czerwcu odbyło się 6 rozpraw. Przewód sądowy został zamknięty w dniu 24 czerwca 2022 r., a przez dwa kolejne terminy rozpraw odbierano mowy końcowe od prokuratora, pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej i oskarżycielki posiłkowej. Na kolejnym terminie rozprawy w dniu 14 lipca 2022 r. swoją mowę wygłaszał obrońca, który przerwał ją z uwagi na zmęczenie i późną porę, składając jednocześnie oświadczenie, że część, która mu pozostała zajmie, co najmniej pół kolejnego terminu (k. 12894 akt VI K 140.19).

Oczywiście desygnaty określenia definicyjnego „wykonywania czynności dowodowych w sprawie o szczególnej zawłości”, nie zostały normatywnie dookreślone, ale nie ulega wątpliwości, że każdorazowo muszą być odnoszone do okoliczności konkretnej sytuacji procesowej. Zwłaszcza, że treść art. 263 § 4 k.p.k. nie wskazuje żadnych kryteriów oceny, a zatem jest to zwrot niedookreślony o charakterze wartościującym. Oznacza to, że pojęcie „wykonywania czynności dowodowych w sprawie o szczególnej zawłości” stanowi swoistego rodzaju klauzulę generalną, pozostawiając sądowi rozstrzygającemu wniosek o przedłużenie tymczasowego aresztowania w tym trybie dość szeroki zakres uznaniowości. Nie ma więc zasadniczo znaczenia liczba wymagających przeprowadzenia czynności dowodowych (chyba, że chodzi o setki świadków i innych dowodów), w tym liczba wymagających

zlecenia i przeprowadzenia ekspertyz, lecz o rodzaj i charakter badanych okoliczności, stopień trudności odtworzenia prawdziwych okoliczności faktycznych zdarzenia, stopień skomplikowania zdań stawianych biegłym, wartość i przydatność ujawnionych dowodów w tym, czy prowadzą one ustaleń pewnych, czy też rodzą kolejne wątpliwości i potrzebę poszukiwania dalszych dowodów, a niekiedy do powoływania kolejnych biegłych. Zasadne zatem będzie uznanie za szczególnie zawiłą taką sprawę, w toku której planowo i bez nieuzasadnionej zwłoki realizowane czynności dowodowe nie prowadzą do odtworzenia okoliczności zdarzenia w sposób pewny i nie budzący wątpliwości, zaś usunięcie utrzymujących się wątpliwości co do faktów o istotnym znaczeniu poznawczym, determinuje podejmowanie dalszych działań dowodowych, których efektem finalnym ma być przekonanie o dokonaniu prawdziwych ustaleń we wszystkich kwestiach warunkujących zakończenie śledztwa i skonkretyzowanie zarzutów aktu oskarżenia. Inaczej rzecz tę ujmując, o „szczególnej zawiłości sprawy” w rozumieniu art. 263 § 4 k.p.k. decydować też mogą i na ogół decydują, rzeczywiste trudności poznawcze w dochodzeniu do ustaleń opartych na faktach prawdziwych, a zarazem takich faktach, bez ustalenia których nie jest możliwe osiągnięcie tego stopnia pewności w kwestii sprawstwa i winy podejrzanego, które warunkuje zakończenie postępowania i jego umorzenie bądź też wniesienie aktu oskarżenia.

Mając na względzie, że w art. 263 § 4 k.p.k. chodzi o szczególną zawiłość sprawy, nie zaś o szczególną zawiłość czynności dowodowych (postanowienie SA w Katowicach z 27.04.2006 r., II AKz 233/06, KZS 2006/7-8/147), to dokonana przez Sąd Apelacyjny ocena toku czynności procesowych zrealizowanych w ramach przewodu sądowego w sprawie Sądu Okręgowego w Krakowie, sygn. Akt VI K 140/19, daje podstawę do jego uznania za sprawę o szczególnej zawiłości w takim, jak wyżej przedstawiono, rozumieniu. W tych okolicznościach Sąd Apelacyjny podziela ocenę Sądu Okręgowego (normatywnie wyartykułowaną, ale bez skonkretyzowanej motywacji faktycznej w odniesieniu do przeanalizowanej przez Sąd Apelacyjny przesłanki z art. 263 § 4 k.p.k.), co do zasadności uznania tej sprawy za sprawę o szczególnej zawiłości. Mając dodatkowo na względzie, że według art. 263 § 4 k.p.k., podstawę przedłużenia tymczasowego aresztowania mogą stanowić istotne przeszkody niemożliwe do usunięcia przez organ prowadzący postępowanie, które już zaistniały, a nie te, które ewentualnie mogą wystąpić (postanowienie SA w Katowicach z 23.04.2003 r., II Ako 148/03, OSA 2004/4/26), Sąd Apelacyjny podziela także zawarte w postanowieniu Sądu Okręgowego przekonanie, że dalsze stosowanie tymczasowego aresztowania wobec oskarżonego R. J. jest koniecznością procesową, znajdującą pełne uzasadnienie zarówno faktyczne, jak też prawne. Wydanie wyroku wymaga bowiem przeprowadzenia dalszych niezbędnych dla wszechstronnego wyjaśnienia okoliczności sprawy oraz istotnych z punktu widzenia odpowiedzialności karnej oskarżonego czynności procesowych, w postaci głosów końcowych stron (art. 406 k.p.k.), których nie zdołano wykonać do chwili obecnej z przyczyn natury obiektywnej, nie zaś z niewłaściwej organizacji czy nieprawidłowego planowania kolejnych czynności procesowych.

Dalsze tymczasowe aresztowanie oskarżonego uzasadnione jest więc także nieodzownością wysłuchania stron procesowych i ich przedstawicieli procesowych, na co wskazywał Sąd Okręgowy we wniosku, czego do tej pory nie udało się uczynić z przyczyn nieleżących po stronie Sądu, lecz wynikających z czasochłonności innych czynności procesowych. Wymaga podkreślenia, że na ostatnim terminie rozprawy w dniu 14 lipca 2022 r. swoją mowę wygłaszał obrońca, który przerwał ją z uwagi na zmęczenie i późną porę, składając jednocześnie oświadczenie, że część, która mu pozostała zajmie, co najmniej pół kolejnego terminu (k. 12894 akt VI K 140.19). W tej sytuacji nie tylko nie można wykluczyć, ale trzeba założyć potrzebę aktywnego uczestnictwa oskarżonego. Trzeba bowiem ponownie podkreślić to, na co Sąd Apelacyjny już wskazywał, iż postępowanie ma charakter poszlakowy, a przy tym sprawa jest wyjątkowa, bezprecedensowa, skomplikowana, gdyż nie odnotowano podobnej w polskiej judykaturze i kryminalistyce, medycynie sądowej czy psychologii sądowej. Zdaniem Sądu Apelacyjnego te okoliczności niniejszej sprawy wskazują jednoznacznie na jej szczególną zawiłość, która uzasadnia przedłużenie tymczasowego aresztowania wobec oskarżonego ponad okres dwuletni.

Jednocześnie Sąd Okręgowy przedstawił w sposób przekonujący, iż ilość czynności procesowych pozostałych do wykonania wymaga przedłużenia aresztu na kolejny okres i przedstawił precyzyjnie jakie jeszcze czynności mają za tym przemawiać, wskazując, że „wyzaczył kilka terminów rozpraw w dniach: 29 i 30 sierpnia 2022 r. oraz 5 września 2022 r. Ustalenie tych terminów w miesiącu lipcu było niemożliwe z uwagi na plany urlopowe jednego z członków składu orzekającego. Trzeba przy tym zaznaczyć, że w momencie planowania urlopów członków składu były wyznaczane

terminy rozpraw w miesiącu lipcu, sierpniu i wrześniu 2022 r. w związku z tym, że tut Sąd w dniu 8 marca 2022 r. występował z wnioskiem do Sądu Apelacyjnego w Krakowie o przedłużenie tymczasowego aresztowania wobec oskarżonego R. J. do dnia 26 września 2022 r. W tamtym czasie nie było planowanych żadnych terminów rozpraw na drugą połowę lipca.” (k. 12902 akt VI K 140/19).

Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie podziela jednak również te wskazania zawarte w uzasadnieniu postanowienia Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 23 marca 2022 r., które zobowiązują Sąd Okręgowy do intensyfikacji czynności procesowych, a tym samym podjęcia takich przedsięwzięć, które zapewnią wydanie wyroku w terminie wskazanym w uzasadnieniu wniosku o przedłużenie tymczasowego aresztowania. W wypadku, w którym powstałyby nowe przeszkody, uniemożliwiające wydanie wyroku w tym terminie, ewentualny wniosek o kolejne przedłużenie tymczasowego aresztowania oskarżonego R. J. musiałby rzeczowo i szczegółowo opisywać wszystkie przeprowadzone w tym czasie czynności, wyjaśniać niezbędny czas ich trwania, charakteryzować powstałe przeszkody i racjonalnie wykazywać powody dla których ich usunięcie nie było możliwe, a wreszcie konkretyzować ostateczny czas zakończenia rozprawy i wydania wyroku.

Zauważyć jeszcze należy, że zgodnie z art. 263 § 4b k.p.k. przedłużenia stosowania tymczasowego aresztowania, o którym mowa w § 4, nie stosuje się w odniesieniu do terminu określonego w § 3, gdy kara realnie grożąca oskarżonemu za zarzucane mu przestępstwo nie przekroczy 5 lat pozbawienia wolności, chyba że konieczność takiego przedłużenia jest spowodowana celowym przewlekaniem postępowania przez oskarżonego. W ocenie Sądu Apelacyjnego, jak to już zostało powyżej wskazane, przy okazji omawiania przesłanki szczególnej tymczasowego aresztowania, o której mowa w art. 258 § 2 k.p.k., w sprawie niniejszej jak najbardziej można zakładać, że w razie uznania sprawstwa i winy oskarżonego, zostanie mu wymierzona kara wyraźnie przekraczająca 5 lat pozbawienia wolności.

Mając powyższe ustalenia i rozważania na uwadze, a zwłaszcza uwzględniając intensywność obaw wskazanych powyżej, oczywistym jest, że tok postępowania karnego, toczącego się w niniejszej sprawie, musi być na etapie postępowania jurysdykcyjnego skutecznie zabezpieczony i - uwzględniając charakter oraz intensywność opisanych powyżej obaw - tylko dalsze tymczasowe aresztowanie R. J. jest w stanie sprostać tym wymogom. Żaden inny środek zapobiegawczy o charakterze nieizolacyjnym nie jest w stanie zapewnić prawidłowego toku prowadzonego postępowania. A zatem w niniejszej sprawie nie doszło do naruszenia dyspozycji art. 257 § 1 k.p.k., który zawiera tzw. dyrektywę adaptacji środka zapobiegawczego do sytuacji procesowej oskarżonego, wyrażającą się w nakazie dokonywania przez sąd oceny potrzeby oraz celowości utrzymywania środka zapobiegawczego oraz uchylenia lub zmiany tego środka w chwili, gdy ustaną przyczyny jego zastosowania (J. Kosonoga, Dyrektywa adaptacji środka zapobiegawczego do sytuacji procesowej, Prokuratura i Prawo 2003/12, s. 64-72; J. Skorupka (w:) Kodeks postępowania karnego. Komentarz, red. J. Skorupka, 2016, s. 570). Oczywistym jest przecież, że z punktu widzenia normatywnego i faktycznego, organ procesowy, którym w realiach rozpoznawanej sprawy jest Sąd Okręgowy w Krakowie, ma obowiązek ciągłego kontrolowania zasadności stosowania środka zapobiegawczego i gdy tylko dojdzie do wniosku, że jego utrzymywanie jest nieuzasadnione, jest zobligowany do jego uchylenia lub zmiany. Tak więc w realiach sprawy istnienie w momencie podejmowania decyzji procesowej o wystąpieniu z wnioskiem o przedłużenie tymczasowego aresztowania przesłanek do dalszego stosowania tego najostrzejszego środka zapobiegawczego nie oznacza bowiem zwolnienia Sądu Okręgowego od obowiązku ciągłej kontroli zasadności stosowania tego środka (zob. wyrok SN z 24.01.2007., II KK 152/06, LEX 249199).

Na zakończenie trzeba wskazać, że brak jest w sytuacji procesowej R. J. negatywnych przesłanek stosowania tymczasowego aresztowania określonych w art. 259 § 1 i § 2 k.p.k. Brak jest bowiem podstaw faktycznych do twierdzenia, że izolacja oskarżonego w warunkach tymczasowego aresztowania stwarza realne zagrożenia dla jego życia i zdrowia. W konsekwencji, zarówno sytuacja osobista, jak i procesowa oskarżonego, nie stanowi poważnego niebezpieczeństwa dla jego zdrowia lub życia (argument z art. 259 § 1 pkt 1 k.p.k.), ani też nie niesie ze sobą wyjątkowo ciężkich skutków dla niego lub jego najbliższej rodziny (argument z art. 259 § 1 pkt 2 k.p.k.). Nie można przy tym zapominać, iż uchylenie tymczasowego aresztowania nie może nastąpić w każdym wypadku wystąpienia skutków niekorzystnych dla aresztowanego lub jego najbliższych, ale tylko wtedy gdy skutki te są wyjątkowo ciężkie, a fakty je uzasadniające są wykazane, przy czym wykazanie ich obciąża stronę, która domaga się ich zastosowania i w

konsekwencji to na oskarżonym lub na jego obrońcy ciąży obowiązek przedstawienia i udowodnienia okoliczności w tej materii. Nie jest bowiem rzeczą sądu rozstrzygającego w kwestii incydentalnej, a dotyczącej stosowania środków zapobiegawczych, stałe kontrolowanie sytuacji rodzinnej oskarżonego (por. postanowienie SA w Katowicach z 29.02.2012., II AKz 123/12, Legalis 486834).

Z tych wszystkich względów i na mocy powołanych przepisów Sąd Apelacyjny orzekł, jak w części dyspozytywnej postanowienia.